

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för hälso- och vårdvetenskap

**Vilken beredskap har Gästriklands idrottsföreningar
inför utmaningarna som skapas av förändringar i
samhället?**

-Ändrade spelregler för idrottsföreningarna

Jonathan Boström

2015

**Examensarbete, grundnivå, 15 hp
Idrottsvetenskap
Idrottsvetenskapliga programmet
Examensarbete Idrottsvetenskap**

**Handledare: Hans Richter
Examinator: Göran Svedsäter**

Förord

Tack till Gästriklands Idrottsförbund för hjälpen att förmedla ut enkäten samt stöd under resans gång.

Tack till min handledare Hans Richter för vägledning, uppmuntran och värdefulla synpunkter.

Ett extra stort tack till de respondenter som tog sig tid att svara på enkäten, utan er hade det inte blivit någon studie!

Jonathan Boström

Sandviken

8/6-2015

Abstrakt

Ändamålet med studien var att kartlägga vilken beredskap Gästriklands idrottsföreningar har inför de utmaningar som skapas av förändringar i samhället, studien fokuserade på samhällsförändringarna kommersialisering och demografiska förändringar då dessa bland annat ser ut att hota det ideella engagemanget och föreningarnas möjlighet att få ekonomiskt stöd från samhället. Detta undersöktes genom en webbaserad enkätstudie och målpopulationen för studien var Gästriklands idrottsföreningar. Enkäten skickades ut till 232 stycken och 55 svar inkom vilket ger en svarsfrekvens på 23% och ett bortfall på 75%, frågorna i enkäten var skapta för att belysa styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Det finns vissa mönster som tyder på att det finns en relation mellan demografiska förändringarna, kommersialisering och föreningarnas upplevda styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Resultatet visar också att det finns skillnader mellan föreningar i mindre och större kommuner vad gällande bland annat den upplevda mängden av ideella ledare samt barn och ungdomar. Sammantaget finns det en brist på ideella ledare i Gästrikland samt att det finns en rädsla för ett ekonomiskt minskat stöd från kommunerna, det går dock inte att säga att kommersialiseringen eller demografiska förändringar är den direkta orsaken till detta.

Nyckelord: Demografiska förändringar, kommersialisering, Gästriklands idrottsföreningar, ekonomiskt stöd från kommunen, ideella ledare

1. Introduktion	1
1.1. Inledning	1
1.2 Problemformulering	1
1.3 Historiskt perspektiv	2
1.3.1 <i>Idrotten blir en folkrörelse i Sverige (1850-1914)</i>	2
1.3.2 <i>Idrotten som en massrörelse (1914-1950)</i>	2
1.3.3 <i>Svensk idrott i efterkrigstiden (1950-2010)</i>	3
1.4 Demografiska förändringars hot mot idrottsföreningarna	3
1.5 Kommersialiseringens hot mot idrottsföreningarna	5
1.6 Rekryteringspotential	6
1.7 Syfte och frågeställningar	7
2. Metod	7
2.1 Deltagare	7
2.2 Procedur	7
2.3 Mätinstrument	8
2.4 Analys	8
2.5 Design	9
2.6 Etiska aspekter	9
3. Resultat	10
3.1 Bakgrundsfrågor	10
3.2 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största styrkor?	11
3.2.1 <i>Öppna svarsalternativ- styrkor</i>	11
3.3 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största svagheter?	12
3.3.1 <i>Öppna svarsalternativ- svagheter</i>	12
3.4 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största möjligheter?	13
3.4.1 <i>Öppna svarsalternativ- möjligheter</i>	13
3.5 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största hot?	14
3.5.1 <i>Öppna svarsalternativ- hot</i>	14
4. Diskussion	15
4.1 Huvudresultat	15
4.2 Resultatdiskussion	15
4.2.1 <i>Barn och ungdomar den främsta styrkan hos föreningarna</i>	15
4.2.2 <i>Ideella ledare den främsta svagheten hos föreningarna</i>	16
4.2.3 <i>Engagerade personer i närheten av föreningen den främsta möjligheten</i>	17
4.2.4 <i>Minskat ekonomiskt stöd från kommunen det främsta hotet</i>	18
4.2.5 <i>Utnyttjar Gästriklands idrottsföreningar den rekryteringspotential som finns?</i>	18
4.3 Metoddiskussion	19
4.3.1 <i>Bortfallsanalys</i>	19
4.3.2 <i>Urval</i>	20
4.3.3 <i>Mätinstrument</i>	20
4.3.4 <i>Reliabilitet och validitet</i>	21
4.3.5 <i>Källkritik</i>	22
4.3.6 <i>Design</i>	22
5. Förslag till fortsatt forskning	23
6. Slutsats	23
Referenslista	
Bilagor	

1. Introduktion

1.1 Inledning

Enligt Riksidrottsförbundet (RF) (2014) är drygt 3,2 miljoner svenskar mellan 7-70 år medlemmar i en idrottsförening, detta är ungefär 42% av befolkningen. RF (2014) menar att de som idrottar som unga ofta idrottar senare i livet vilket minskar sjukvårdskostnaderna då fysisk aktivitet bland annat minskar dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar, ökar muskelstyrkan och hållfastheten i senor och ligament. Enligt RF (2014) påverkar idrotten inte bara den fysiska hälsan utan även den psykiska, ungdomar som idrottar har bättre självkänsla och färre depressiva symptom än de som inte idrottar.

En av de mest betydande diskussionerna för närvarande inom idrottsrörelsen är hur förändringar i samhället påverkar idrotten. 2011 startade RF projektet framtidens förening. Enligt RF (2013) var projektgruppens uppdrag att två år senare presentera ett antal scenarier som beskriver idrottsföreningarnas förutsättningar under perioden 2013-2020, samt förslag på hur föreningarna kan tackla framtiden på bästa sätt. Enligt RF (2013) har samhällstrenderna tagits fram genom internt omvärldsarbete, presenterats på Riksidrottsforum, bearbetats ytterligare av företaget Kairos Future (Erik Hergren) samt av Riksidrottsförbundets avdelning för forskning, analys och fakta. Stöd för trenderna har också inhämtats från aktuell idrottsforskning främst från Sverige och Danmark (RF 2013). De trender som projektgruppen fann under arbetets gång som ser ut att påverka idrottsrörelsen är enligt RF (2013) demografiska förändringar, individualisering, kommersialisering och förändrade kommunikationsmönster. För definition av centrala begrepp i examensarbetet se bilaga 3.

1.2 Problemformulering

Enligt RF (2009) är *idrotten vill* idrottsrörelsens idéprogram och ligger till grund för hur föreningar ska bedriva sin idrottsverksamhet. En central punkt i *idrotten vill* som berör denna studie är att föreningarna ska sträva efter att erbjuda alla som vill idrott till en rimlig kostnad, detta har varit möjligt tack vare ideellt engagemang och ekonomiskt stöd från samhället genom främst kommunerna (RF 2009). Detta är något som ser ut att hotas av förändringarna som sker i samhället och främst av kommersialisering och demografiska förändringar. En demografisk förändring som skulle kunna hota det ekonomiska stödet är att kommunerna drabbas av en ökad medelålder till följd av att barn och ungdomar väljer att flytta ifrån kommunerna, en ökad medelålder leder i sin tur till ökade vårdkostnader och ett minskat ekonomiskt stöd till idrottsföreningarna (Hergren u.å.).

Det ideella engagemanget hotas i dagsläget enligt Norberg och Redelius (refererade i Wijkström, 2012) av att kommersiella alternativ anordnar idrottsliknande verksamheter där ledare erbjuds betalt för sina insatser, rekryteringen av ideella krafter ser ut att bli ett växande problem då Svedberg, Von Essen och Jegermalm (2010) hävdar att individen idag söker avkastning för insatser i större utsträckning idag än förut vilket gör rekryteringen av ideella krafter betydligt svårare. Utifrån detta blir det motiverat att undersöka vilken beredskap som finns inom Gästriklands idrottsföreningar för att kunna tackla det beskrivna problemet, det är också viktigt att belysa andra utmaningar som kommer med kommersialisering och demografiska förändringar under tidsperioden 2015-2020 då ämnet ständigt är i rörelse.

1.4 Historiskt perspektiv

1.4.1 Idrotten blir en folkrörelse i Sverige (1850-1914)

Lindroth (2011) menar att före 1800-talet saknades de vi idag kallar föreningsliv, detta berodde främst på att staten och kyrkan höll medborgarna i ett fast grepp. 1800-talet präglades av associationer som kan liknas vid dagens föreningar där människor slog sig samman för att nå gemensamma mål, detta var de första steget för att skapa en folkrörelse som byggdes på ideellt engagemang (ibid.). Förflyttningen till städerna påbörjades under denna period, under 1850-talet bodde 90% av Sveriges befolkning på landsbygden medan siffran sjunkit till 75% år 1990 (ibid.). I början av 1900-talet fick idrottsrörelsen sitt första riktiga genombrott och flera hundra föreningar hade bildats med hjälp av ideella krafter (ibid.). Runt 1908 blev kommunerna inblandade i idrotten och stödet på den här tiden bestod främst i fråga om gratis markupplåtelse eller förmånlig hyra (ibid.).

1.4.2 Idrotten som en massrörelse (1914-1950)

Enligt Lindroth (2011) fortsatte den geografiska spridningen under denna period och 1939 var året då 60% av föreningarna verkade utanför städerna och kring 1950-talet var föreningarna jämt utsprida över hela landet. Under denna period växte idrotten ut till en massrörelse, det fanns 730 föreningar och 93 000 medlemmar och denna siffra ökade till 9 500 föreningar och 790 000 medlemmar 30 år senare (ibid.). Vad gällande ledarna på den här tiden var kontinuitet ett av de dominerande dragen, det var också en trend att unga personer antog ledaruppdrag samtidigt som det kvinnliga deltagandet fortfarande var svagt både i styrelser och ledaruppdrag (ibid.). Kommunerna på den här tiden var främst involverade i frågor om idrottsplatser och krävde ofta att skolungdomar skulle få tillträde till anläggningarna till ett reducerat pris (ibid.).

1.4.3 Svensk idrott i efterkrigstiden (1950-2009)

Lindroth (2011) menar att flera föreningar hotades att läggas ner på glesbygden under den här tiden på grund av befolkningsminskning, betydelsen av att idrotten lever vidare även i de mindre orterna är stor då forskning har visat på positiva effekter både fysisk och psykisk nivå av detta.

Kommunernas involvering inom idrotten fortsatte att öka och under 1980-talet och kontanta bidrag hade börjat blivit vanligt, vändpunkten inträffade 1990 då det kontanta stödet från kommunerna minskade och i mitten av decenniet drev anläggningarna av föreningarna själva (ibid.).

1.5 Demografiska förändringars hot mot idrottsföreningarna

Herngren (u.å.) menar att tillväxten idag i Sverige är ojämnt fördelad, det är i huvudsak de stora städerna som växer och utvecklingen går idag mot förtätning. Herngren (u.å.) pratar om att bygga tätt och grönt vilket innebär att tidigare fria ytor för lek och spontanidrott hotas när den växande befolkningen ska få plats. RF (2013) menar att detta får konsekvenser för tillgängligheten till idrottsanläggningar både vad gällande svårigheter att få träningstider i lokaler som ligger nära verksamheten men främst för att de nya anläggningarna måste byggas i de större städernas ytterområden. Vidare menar RF (2013) att detta kan begränsa ungdomars möjlighet till idrott då det verkar som att allt flera föredrar att idrotta i sitt närområde.

Enligt Herngren (u.å.) kommer Sveriges befolkning år 2021 passera 10- miljonersgränsen, även andelen äldre människor ökar främst genom en förbättrad sjukvård. Herngren (u.å.) menar att mellan 2008 och 2025 beräknas befolkningen i åldrarna 18-64 öka i 84 kommuner, medan de minskar i resterande 206 kommuner den stora minskningen sker på orter med 5-10 000 invånare. Enligt Herngren (u.å.) är det främst ungdomar som flyttar från dessa orter vilket leder till att medelåldern ökar, detta ser ut att belasta kommunerna med stigande vårdkostnader vilket i slutändan kan leda till ett minskat kontant stöd från kommunerna till idrottsföreningarna. Herngren (u.å.) menar att detta främst är något som hotar de mindre kommunerna och visar på vikten av att ungdomar väljer att stanna kvar i berörd kommun, då mängden ungdomar i kommunen ser ut att påverka de idrottsföreningar som ligger i den berörda kommunen. Som tidigare nämnt är kommunerna idrottens största bidragsgivare vad gällande kontant stöd, en minskning utav stödet skulle kräva ideella insatser i större utsträckning från personer i idrottsföreningarna (RF 2009).

År 2005 redovisar RF att 8% (23 kommuner) har minskat sitt stöd till idrotten medan 21% (62 kommuner) uppfattar att de har ökat stödet, 9% (26 kommuner) tror att de kommer att minska bidragen de närmaste åren medan 22% (64 kommuner) tror att de kommer öka bidragen (RF 2005). RF redovisar år 2011 att 39% av de större kommunerna ökat det totala stödet till idrottsföreningarna jämfört med 8% i de mindre kommunerna. Utifrån detta går det att anta att Gävle kommun har ökat det totala stödet medan Ockelbo och Hofors har minskat sitt stöd. Vad Sandvikens kommun har gjort är svårare att uttala sig om då de varken faller inom ramen för fler än 40 000 eller färre än 10 000 invånare, denna studie utgår ifrån att Sandvikens kommun har ökat stödet då de är närmare 40 000 invånare än 10 000 (RF 2005).

En Studie från 2014 visar på att flera kommuner har minskat det kontanta stödet, av de kommuner där RF har uppgifter på hur stort det kontanta stödet varit de två senaste åren uppger majoriteten att det har minskat sitt bidrag. Det är 44% av de svarande kommunerna som uppger att de har minskat stödet, medelvärdet på minskning ligger på 2,4 mkr samtidigt uppger 41% att de har ökat stödet och där ligger medelvärdet på 0,85 mkr vilket visar på att minskningen är betydligt högre än vad ökningen är (RF 2014).

Här uppstår det motstridiga uppgifter då Lindroth (2011) hävdar att vändpunkten för den kommunala ekonomin startade 1990, men enligt RF (2005) och RF (2011) ökade det kontanta stödet till idrottsföreningarna fortfarande under de här åren och att det är först på senare år som en minskning av det kontanta stödet har skett.

År	Minskat	Ökat	Tror att de kommer minska	Tror att de kommer öka
2005	8% (23 kommuner)	21% (62 kommuner)	9% (26 kommuner)	22% (64 kommuner)
2011	8 %	39 %	Inga uppgifter	Inga uppgifter
2014	44% (2,4 mkr)	41 % (0,85 mkr)	Inga uppgifter	Inga uppgifter

Tabell 1: Fördelning av kommunernas stöd till idrotten under åren 2005, 2011 och 2014. (RF 2005), (RF 2011) och (RF 2014).

1.6 Kommersialiseringens hot mot idrottsföreningarna

Kirkegaard (2010) beskriver kommersialiseringens intåg inom idrotten som ett köp och säljförhållande mellan konsument och näringsidkare, det finns idag en möjlighet att ”shoppa” olika träningsformer vilket skapar en övergång från fast- till rörlig medlemsanknytning. Enligt RF (2013) har det under de senaste åren skett en kommersialisering inom barn- och ungdomsidrotten, de som främst driver denna utveckling framåt är de företag som erbjuder idrottsskolor och lägerverksamheter. Detta är något som Redelius och Norberg (refererade i Wijkström, 2012) har intresserat sig för, de problematiserar att företag som AB Idrottsfrämjandet genom Knatteskutt erbjuder idrottsliknande verksamheter mot betalning. Redelius och Norberg (refererade i Wijkström, 2012) menar att dessa företag hotar den frivilligt organiserade idrotten, de tar också upp frågan om hur det blir med det ideella engagemanget om detta fortsätter att växa.

Enligt RF (2007) utför hälften av landets befolkning ideellt arbete i någon form där en femtedel utförs inom idrotten. Svedberg et al (2010) menar att svenskarnas ideella engagemang är större än vad det någonsin har varit, dock menar de att ökningen inom idrotten har stannat av. Vidare hävdar Svedberg et al. (2010) att det inte finns några tecken på att engagemanget ska minska, det går däremot att se att engagemanget utförs i större del för egen vinning idag än vad det gjorde för ett par år sedan. Svedberg et al (2010) pekar på att desto attraktivare uppgiften är avgör valet för vilken form, organisation och verksamhet som en väljer att engagera sig i, vilket ökar kraven på föreningarna, ett annat tecken på förändring är att individen idag söker omedelbar avkastning för investerad tid och engagemang. Principi, Warburton, Schippers och Di Rosa (2012) menar att arbetets status har stor inverkan på motivationen till att arbeta ideellt, de ovannämnda identifierade tre motivationsfaktorer till detta, önskan att förbättra sin jobbsituation, önskan att lära sig nya färdigheter och önskan att utöka sin kunskap.

Enligt Principi et al (2012) finns det tydliga samband från tidigare forskning att de som arbetar längre i livet också anmäler sitt intresse för ideellt arbete samtidigt som de jobbar. Principi et al (2012) menar att pensionärernas främsta motivationsfaktor för att engagera sig i verksamhet är för att kunna upprätthålla ett socialt umgänge. Enligt Stenling och Fahlén (2009) är engagemang mot betalning något som kommer växa i framtiden och påverka föreningarna negativt då detta bryter mot de tidigare idealen. Stenling och Fahlén (2009) diskuterar de problem som uppstår när några få tränare avlönas och majoriteten arbetar ideellt, detta sänder signaler till de som arbetar ideellt att deras arbete är mindre värt.

1.7 Rekryteringspotential

Enligt RF (2013) är mångfald, jämställdhet, rekrytering av äldre och samarbeten med skolor och andra idrotter fyra verktyg för att kunna möta förändringarna som sker.

RF (2013) anser att idrotten har en stor potential att rekrytera nya ledare inom idrotten tack vare mångfalden i Sverige, människor från andra kulturer har nya idéer och perspektiv på hur saker och ting kan lösas. Enligt Einarsson (2012) är mångfald en nyckelfaktor för att hålla organisationen levande, genom att rekrytera människor med utländsk bakgrund som har andra idéer och perspektiv på saker och ting skapas utvecklingsmöjligheter för organisationen. Einarsson (2012) pekar på att beslut visserligen går att fatta snabbare om gruppen är sammansvetsad och redan delar åsikterna, detta är dock inte att föredra då organisationen skulle hamna i samma hjulspår som tidigare. RF (2013) belyser också att föreningarna står inför en utmaning att introducera nyinflyttade för idrottens uppbyggnad och visa på att det finns möjligheter att påverka.

En annan viktig del för att utveckla idrotten är att jobba för jämställdhet. Hovden (refererad i Hvenmark, 2012) hävdar att det finns ett stort underskott av kvinnor inom ledarpositioner, siffran ligger i dagsläget på cirka 15%. Hovden (refererad i Hvenmark, 2012) menar att detta är outnyttjade resurser för föreningarna, genom att inkludera flera kvinnor skulle nya idéer och perspektiv tillföras och föreningarna skulle inte riskera att hamna i samma hjulspår som tidigare. Det finns främst en brist på kvinnor i beslutsfattande positioner (RF 2013), Hovden (refererad i Hvenmark, 2012) stödjer detta genom påståendet att ju mera prestigefyllt ett uppdrag är desto mera förstärks mansdominansen.

Enligt RF (2013) har vi den friskaste generationen pensionärer någonsin, genom kunskap om vilka motivationsfaktorer som driver pensionärer att engagera sig i en verksamhet bör dessa gå att rekrytera. RF (2013) menar att äldre människor lever längre idag och att detta skapar en möjlighet för idrottsföreningar att rekrytera äldre individer till föreningarna.

En annan viktig punkt för idrotten att jobba med är samarbeten både med andra idrottsföreningar men främst med skolor. RF (2007) menar att samarbeten har givit effekter som flera medlemmar, bättre ekonomi, rekryterat flera flickor samt att föreningarna har kunnat rekryterat och utbildat flera ledare. RF (2013) menar att det idag finns stora möjligheter att genomföra samarbeten med skolor genom idrottslyftet.

1.8 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att kartlägga vilken beredskap Gästriklands idrottsföreningar har inför utmaningarna kommersialisering och demografiska förändringar.

-Vilka är de upplevda styrkorna, svagheterna, hoten och möjligheterna i relation till demografiska förändringar?

-Vilka är de upplevda styrkorna, svagheterna, hoten och möjligheterna i relation till kommersialiseringen inom idrotten?

2. Metod

2.1 Deltagare

Målpopulationen för denna studie var Gästriklands idrottsföreningar och dess ordföranden. Ett bekvämlighetsurval för att välja ut populationen tillämpades. Ordförandena i föreningarna valdes ut som respondent för frågorna som skickades ut, vilket kön eller hur gammal respondenten var togs ej i beaktning. Valet på ordföranden föll på att Gästriklands idrottsförbund hade tillgång till mailadresser till de ordföranden som var registrerade hos IdrottOnline. Sammanlagt skickades det ut 232 webbenkäter.

2.2 Procedur

Datainsamlingen genomfördes under tidsperioden 22 april - 6 maj 2015. Enkäten konstruerades i Google genom ett Google formulär, programmet valdes eftersom detta är ett program som Gästriklands idrottsförbund använder när de skickar ut information till sina medlemmar. På detta sättet var det möjligt att designa enkäten på ett liknande sätt som när Gästriklands Idrottsförbund skickar ut enkäter, tanken var att detta skulle ge en ökad svarsfrekvens då respondenten kände igen avsändaren och designen. En påminnelse skickades ut till de som ej hade svarat efter att enkäten legat ute i en vecka, detta gjorde att svaren dubblerades.

2.3 Mätinstrument

För att svara upp till syftet och frågeställningarna användes en webbaserad enkät som mätinstrument, ändamålet med frågorna i enkäten var att belysa styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Enkäten bestod av fyra bakgrundsfrågor som var slutna svarsalternativ med undantag för den första frågan som var av kategorin öppet svarsalternativ. Därefter följde öppna- och stängda svarsalternativ, de öppna svarsalternativen var begränsade till max 200 tecken och hade som syfte att ge respondenterna chansen att ange svar som de tyckte saknades i de stängda svarsalternativen samt att de fick möjlighet att utveckla det stängda svaret. De stängda svarsalternativen hade en begränsning på max två alternativ för att se vad som var viktigast för respektive föreningen. Enkäten innehöll sammanlagt 16 frågor varav fyra frågor syftade till respondentens bakgrund, resterande frågor är ställda utifrån den litteratur som presenteras i introduktionen detta innefattar RFs rapport och vetenskapliga artiklar som bidrar med kunskap om de ämnen som skulle kunna påverkas av kommersialisering och demografiska förändringar.

2.4 Analys

Svaren på de stängda frågorna redovisades genom stapeldiagram samt genom beskrivande statistik som förklarar för läsaren vad datan innebär, i den löpande texten presenteras svaren bland annat genom procentsatser för att visa på hur svaren fördelat sig. De öppna svarsalternativen lästes igenom flera gånger tills dess att en förtrogenhet med materialet uppstått, under analysen med de öppna svarsalternativen markerades intressanta synpunkter och under nästa genomläsning analyserades detta för att belysa intressanta synpunkter som antingen inte kunde komma fram under de stängda svarsalternativen eller intressanta synpunkter som utvecklade respondentens tankar kring de stängda svarsalternativen, detta valdes att presenteras som citat under rubriken öppna svarsalternativ.

2.5 Design

Denna studie har en tvärsnittsdesign vilket enligt Gratton och Jones (2010) innebär att en särskild grupp undersöks som valts utifrån urvalskriterierna, detta innebär att resultatet ger en ögonblicksbild över vad som händer just nu. Utifrån denna design på studie går det inte att uttala sig om kausalitet utan enbart om mönster och associationer.

2.6 Etiska aspekter

Författaren kommer att följa Codex (2013) fyra huvudkrav för forskningsetiska riktlinjer.

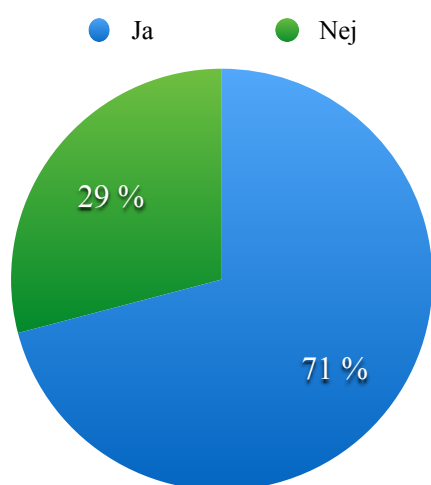
Informationskravet innefattar att författaren presenterar syftet med Studie, att respondenten deltar frivilligt och har rätt att avbryta sin medverkan utan att det tillför den några konsekvenser. Detta klargjordes i missibrev som skickades med i utskicket av enkäten, hur forskningsresultatet redovisas och vem det är som finansierar studien redovisades också i missibrevet. Även kravet om samtycke inhämtade författaren genom missibrevet där det står att respondenten ger sitt godkännande att delta i studien genom att svara på enkäten. Konfidentialitet ska gälla vid känsliga uppgifter, författaren kommer ej att skriva ut vad förening ”x” tycker för att enskilda människor ej ska kunna identifieras. Slutligen blev respondenten försäkrad om att den insamlade datan endast kommer att nyttjas till att svara upp mot studiens syfte och frågeställning. All information om detta skickades med i missibrevet som går att se i sin helhet under avsnittet bilagor.

3. Resultat

55 av 220 respondenter besvarade enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 25% samt ett bortfall på 75%. Då 55 föreningar deltog i studien gick det att få maximalt 110 svar på respektive fråga då föreningarna ombads att ange de två främsta av upplevda styrkor, svagheter, hot och möjligheter. De större kommunerna var överrepresenterade i studien med 46 föreningar och de mindre underrepresenterade med endast 9 föreningar.

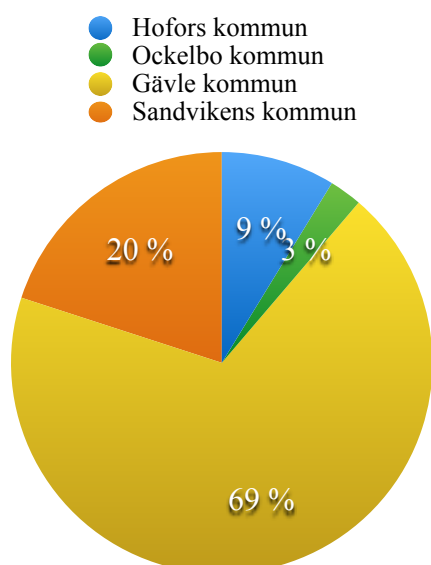
3.1 Bakgrundsfrågor

Är ni en barn- och ungdomsförening?

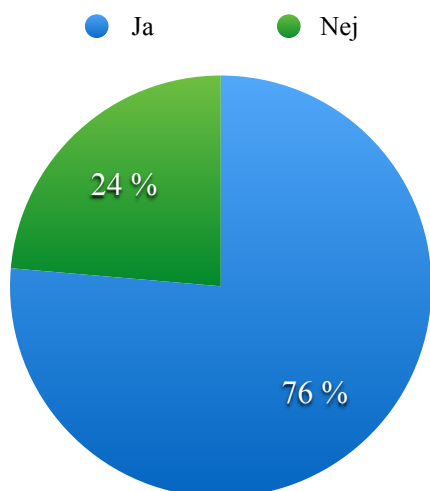
Figur 1: Fördelning av resultat på fråga 1. 39 (71%) av respondenten uppgav att de var en barn- och ungdomsförening medan 16 (29%) uppgav att de inte var det.

I vilken kommun ligger din förening?

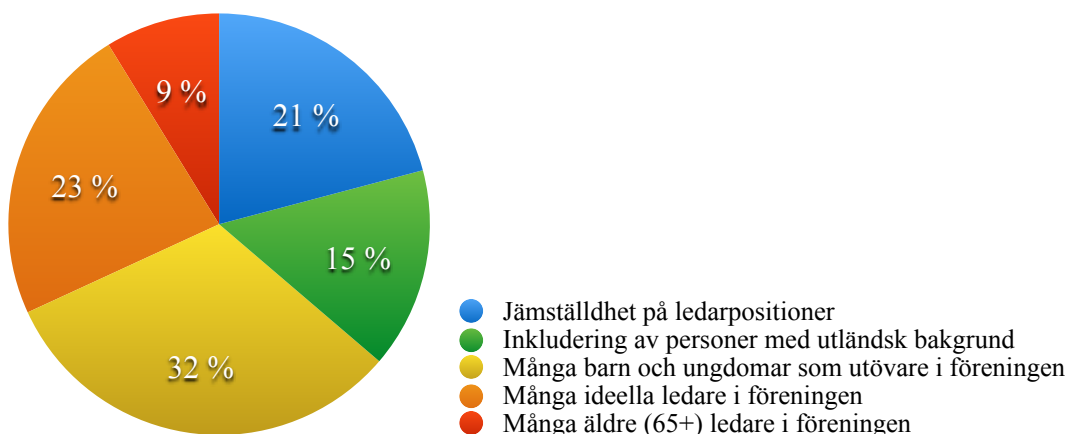
Figur 2: Fördelning av resultat från fråga 2. Föreningar i Gävle kommun är högst representerade i studien med 30 (55%) stycken föreningar därefter kommer Sandvikens kommun med 16 (29%) stycken och sedan Hofors kommun med 7 (13%) föreningar och Ockelbo kommun med 2 (4%) stycken.

Söker din förening LOK-stöd?

Figur 3: Fördelning av resultat från fråga 3. 42 (76%) av de svarande uppgav att deras förening söker LOK-stöd och 13 (24%) uppgav att de ej sökte.

3.2 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största styrkor?

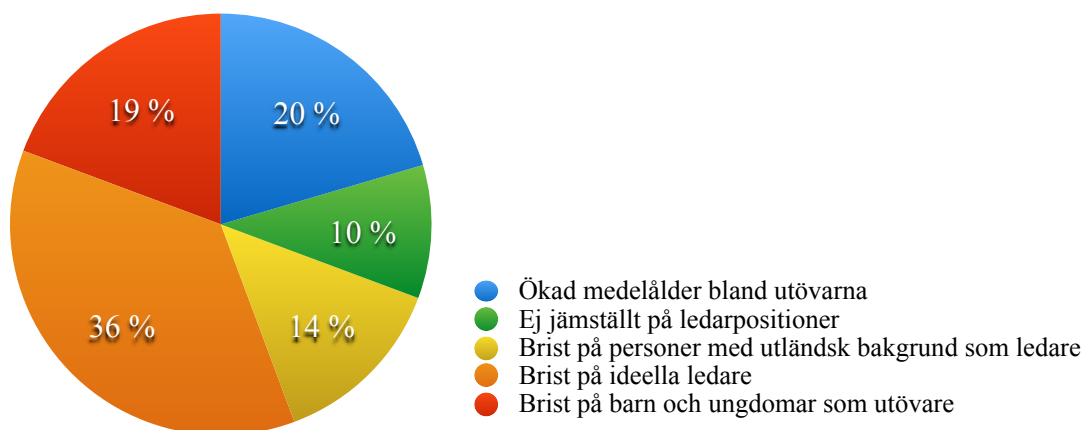
Figur 4: Fördelning av resultatet på fråga 5. Här mättes vilka styrkor som var föreningarnas två främsta.

På denna fråga har 91 av 110 svar på styrkor angetts vilket ger en svarsfrekvens på 83 procent. Av dessa 91 svar angav 29 stycken (32%) av respondenterna att det finns många barn och ungdomar i föreningarna vilket gör att detta blir den främsta styrkan för Gästriklands idrottsföreningar. Från de större kommunerna svarade 24 föreningar (52 %) att detta var en styrka och från föreningar i de mindre kommunerna var det fem (56%) som angav detta som en av två styrkor. Den andra största styrkan som angavs var att det finns många ideella ledare i föreningen (23%). Den tredje största styrkan som uppgavs var jämställdhet på ledarpositioner (21%). De två styrkorna som uppgavs minst gånger var inkludering av personer med utländsk bakgrund (15%) och om det fanns många äldre (65+) ledare i föreningen (9%).

3.2.1 Öppna svarsalternativ- styrkor

”Det finns en stark lokalförankring kring föreningen”, ”anläggningen har för många blivit en naturlig samlingspunkt vilket genererar en stark gemenskap”, ”En stark känsla för orten attraherar ortens barn till klubben”, ”det finns en stor möjlighet att barnen blir morgondagens ideella ledare”.

3.2 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största svagheter?

Figur 5: Fördelning av resultat på fråga 8. Här mättes vilka svagheter som var föreningarnas två största.

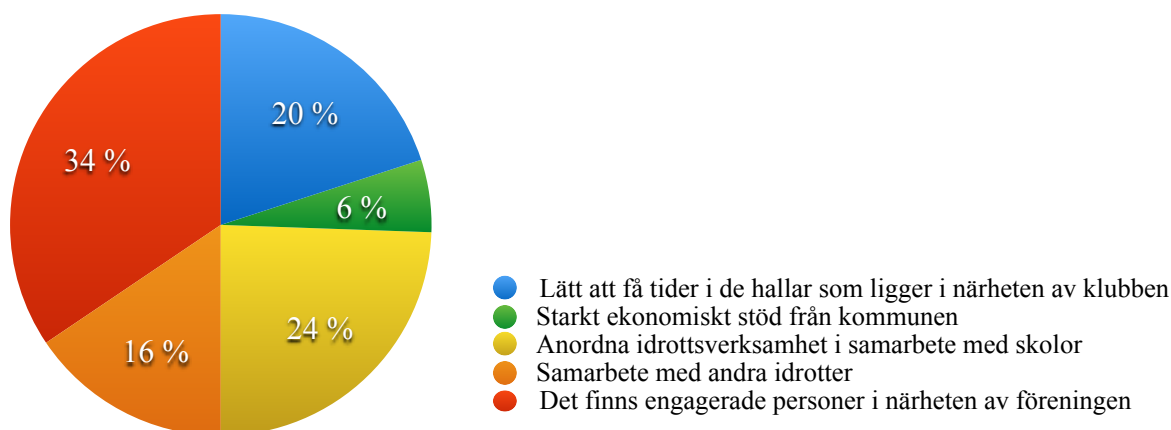
På denna fråga har 88 av 110 svar på svagheter angetts vilket ger en svarsfrekvens på 80 procent. Av dessa 88 svar anger 32 stycken (36%) av respondenterna att det är brist på ideella ledare vilket gör att detta blir Gästriklands idrottsföreningars främsta svaghet. Från de större kommunerna svarade 27 (59%) att detta var en svaghet och från de mindre kommunerna var det fyra (44%) som angav detta som en av två svagheter. En ökad medelålder bland utövarna var den andra största svagheten (20%) och den tredje största svagheten var brist på barn och ungdomar (19%). De två svagheter som uppgavs minst gånger var brist på personer med utländsk bakgrund som ledare (14%) och ej jämställt på ledarpositioner (10%).

3.2.1 Öppna svarsalternativ- svagheter

”Svårt att rekrytera ideella ledare och det kommer bli ännu svårare i framtiden med tanke på att det blir allt vanligare med arvode till de som engagerar sig”, ”många medlemmar vill inte jobba ideellt utan betalar hellre pengar ur egen ficka vilket leder till exkludering av dem som inte kan betala”, ”svårt att behålla utövare i de övre tonåren”, ”när det inte går att värva yngre medlemmar stiger medelåldern och de som är aktiva blir äldre och äldre” ”om föreningen inte lyckas med rekrytering av yngre måste vi lägga ner”.

3.3 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största möjligheter?

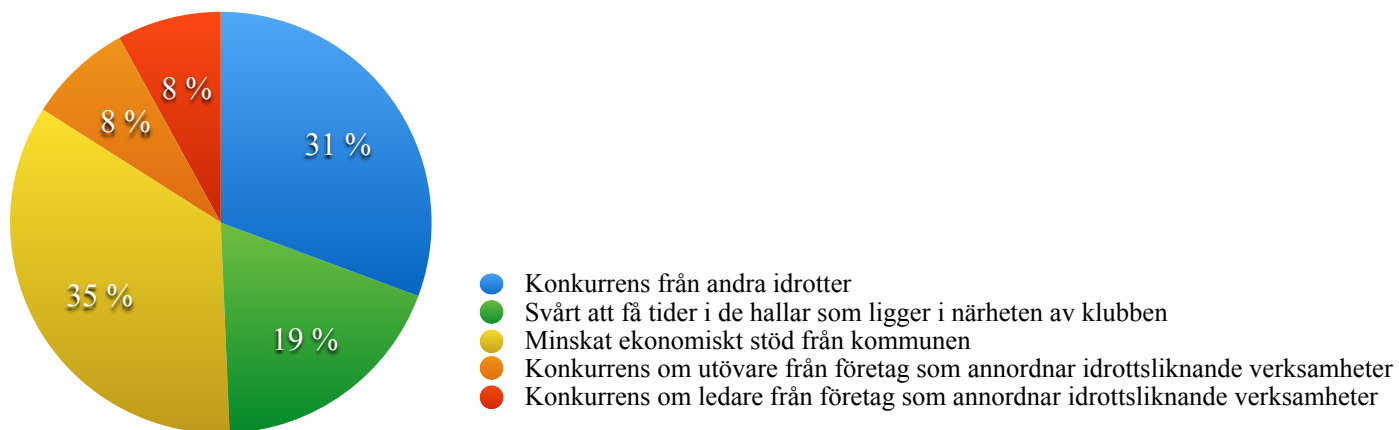
Figur 6: Fördelning av resultat på fråga 11. Här mättes vilka möjligheter som var föreningarnas två största.

På denna fråga har 90 av 110 svar angetts vilket ger en svarsfrekvens på 82 procent. Av dessa 90 svar anger 31 stycken (34%) av respondenterna att det finns engagerade personer i närheten av föreningen vilket gör att detta är Gästriklands idrottsföreningars främsta möjlighet. Från de större kommunerna svarade 24 (52%) att detta var en möjlighet och från de mindre kommunerna var det sju (78%) som angav detta som en av två möjligheter. Den näst största möjligheten är anordning av idrottsverksamhet i samarbete med skolor (24%) och den tredje största möjligheten är att det är lätt att få tider i de hallar som ligger i närheten av klubben (20%). De två möjligheter som uppgavs minst var samarbete med andra idrotter (16%) och starkt ekonomiskt stöd från kommunen (6%).

3.3.1 Öppna svarsalternativ- möjligheter

”Att samarbeta med andra idrottsföreningar många leder till en kostnadsminskning och inspiration”,
”att samarbeta med skolor leder till att lättare rekrytera nya medlemmar, vilket också gör att det är lättare att fånga upp vuxna som potentiella ledare”, ”vi ser det som en utvecklingspotential att samarbeta med skolor”, ”idrottslärarna använder föreningen när de saknar redskap till gymnastiken”.

3.4 Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största hot?

Figur 7: Fördelning av svar på fråga 14. Här mättes vilka hot som var föreningarnas två största.

På denna fråga har 75 av 110 svar angetts vilket ger en svarsfrekvens på 68 procent. Av dessa 75 anger 26 stycken (35%) att minskat ekonomiskt stöd från kommunen är ett hot. Vilket gör detta till det största hotet för Gästriklands idrottsföreningar, från de större kommunerna svarade 20 (43%) att detta var ett hot och från de mindre kommunerna var det fem (56%) som angav detta som ett av två hot. Det andra största hotet är konkurrens från andra idrotter (31%) och det tredje största hotet är svårigheter att få tider i de hallar som ligger i närheten av klubben (19%). De två hot som uppgavs minst var konkurrens om utövare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter (8%) samt konkurrens om ledare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter (8%).

3.4.1 Öppna svarsalternativ- hot

”Stödet från kommunen är en viktig del, den behövs främst för att hålla nere kostnaderna för att minimera att någon slutar på grund av höga träningsavgifter”, ”vi efterlyser ett form av LOK-stöd för äldre”, ”individstyrda verksamheter är ett hot och drar till sig ungdomar i allt större utsträckning”, ”kulturen har finansierade ledare i högre utsträckning medan vi får förlita oss på ideella krafter”, ”hård konkurrens om träningstider, nyckeln är att ha en egen hall”.

4. Diskussion

4.1 Huvudresultat

Den främsta styrkan som majoriteten av Gästriklands idrottsföreningar uppgav var att det finns många barn och ungdomar i föreningarna av 91 svar på denna fråga uppgav 29 stycken (32%) detta som en styrka. Den främsta svagheten som majoriteten av Gästriklands idrottsföreningar uppgav var att det är brist på ideella ledare av 88 svar på denna fråga uppgav 32 stycken (36%) detta som en svaghet. Den främsta möjligheten som majoriteten av Gästriklands idrottsföreningar uppgav var att det finns engagerade personer i närheten av föreningen av 90 svar på denna fråga uppgav 31 stycken (34%) detta som en möjlighet. Det främsta hotet som majoriteten av Gästriklands idrottsföreningar uppgav var ett minskat ekonomiskt stöd från kommunen av 75 svar på denna fråga uppgav 26 stycken (35%) detta som ett hot.

4.2 Resultatdiskussion

4.2.1 Barn och ungdomar den främsta styrkan hos föreningarna

Den främsta styrkan för Gästriklands idrottsföreningar är att det finns många barn och ungdomar som utövar i föreningarna. 32% av de svarande angav detta som styrka, detta skulle för föreningarna innebära att de demografiska svängningarna som Herngren (u.å.) pratar om angående att ungdomar väljer att flytta från de mindre orterna vilket i sin tur kan leda till minskat kontant stöd till idrottsföreningarna ej stämmer in på dem som angett detta som en styrka. Det är dock anmärkningsvärt att 19% av respondenterna angett att de ser en brist på barn och ungdomar som en svaghet, denna paradox kan förklaras genom det Herngren (u.å.) pekar på angående att det främst är de kommuner med 10 000 invånare eller färre som drabbas av att ungdomar flyttar till större städer vilket lämnar de här kommunerna med en stigande medelålder och ökade vårdkostnader, utifrån detta skulle slutsatsen kunna dras att föreningar i större kommuner har angivit många barn och ungdomar i föreningen som en styrka och de mindre kommunerna har angivit detta som en svaghet. Efter en uppföljning visade det sig att denna förklaring inte var helt sann då 24 av 46 föreningar (52%) i de större kommunerna angav detta som en styrka, av föreningarna mindre kommunerna var det 5 av 9 (56%) som angav detta som en styrka. Om en tittar till hur föreningarna har svarat vad gällande brist på barn och ungdomar går det att se att 14 av 46 (30%) av föreningarna i de större kommunerna har angett detta som en svaghet och föreningarna i de mindre kommunerna har 3 av 9 (33%) angett detta som en svaghet.

Detta visar på att de mindre kommunerna uppger att de har rikligare med barn och ungdomar jämfört med de större kommunerna, dock är detta marginellt och en ska komma ihåg att de större kommunerna är överrepresenterade vilket kan betyda att deras svar ej blir lika koncentrerade. Det visade sig däremot att majoriteten av de föreningar som inte är en barn och ungdomsförening anger att de har brist på barn och ungdomar, dessa föreningar anger också att en ökad medelålder är en svaghet och att om de inte lyckas med generationsväxlingen riskerar föreningen att dö ut. Detta visar på vikten av att ha barn och ungdomsverksamhet. En annan förklaring till varför 19% av respondenterna upplever att det finns brist på barn och ungdomar skulle kunna vara det RF (2013) menar med att det sker en kommersialisering inom barn- och ungdomsidrotten och att företagsdrivna alternativ tar utövare från de traditionella idrottsföreningarna. Detta verkar dock inte vara ett problem för de idrottsföreningar i denna studie då enbart 8% av de svarande angav att de ser konkurrens om utövare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter som ett hot.

4.2.2 Ideella ledare den främsta svagheten hos föreningarna

Den största svagheten för Gästriklands idrottsföreningar är bristen på ideella ledare, 36% angav detta som en svaghet. Enligt Redelius och Norberg (refererade i Wijkström, 2012) kan bristen bero på att företag som annordnar idrottsliknande verksamheter tar ledare från den traditionella idrottsföreningen då de kan erbjuda löner i en annan utsträckning, dock verkar detta inte vara fallet för de föreningar som ryms inom ramen för denna studie då enbart 8% av de svarande uppgav att de känner av konkurrens om ledare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter. 23% av de svarande har uppgett många ideella ledare som en styrka, detta är något förvånande då detta blir den näst största styrkan samtidigt som det är den största svagheten. Förklaringen till de relativt höga siffrorna både på styrkor och svagheter angående ideella ledare tror författaren går att hitta i de tre motivationsfaktorerna önskan att förbättra sin jobbsituation, önskan att lära sig nya färdigheter och önskan att utöka sin kunskap som Principi et al (2012) presenterar, även här verkar det som att skillnaderna mellan de olika kommunerna spelar roll och i det här fallet invånarantalet. Exempelvis förfogar Gävle kommun över 98 314 invånare jämfört med Hofors kommun som förfogar över 9 431 invånare, chanserna att Gävle kommun har flera invånare som besitter dessa tre motivationsfaktorer är avsevärt större än i Hofors kommun. En annan vinkel på detta skulle kunna vara att Principi et al (2012) hävdar att detta främst gäller bland äldre som fortfarande jobbar vilket skulle placera Hofors kommun i framkant vad gällande ideellt arbete då de har en medelålder på 45,2 år jämfört med Gävle kommun som har 41,3 år.

Efter en uppföljning går det att visa på att föreningar i de mindre kommunerna har sex av nio (67%) uppgett att det finns många ideella ledare, medan 16 av 46 (35%) föreningar i de stora kommunerna uppgett detta. Att det finns en brist på ideella ledare uppger fyra av nio (44%) föreningar i de mindre kommunerna medan föreningarna i de större kommunerna har uppgett att 27 av 46 (59%) har brist på ideella ledare. Inom ramarna för den här studien går det att se att föreningarna i de mindre kommunerna har flera ideella ledare än föreningarna i de större kommunerna.

4.2.3 Engagerade personer i närheten av föreningen den främsta möjligheten

Den främsta möjligheten Gästriklands idrottsföreningar ser är att det finns engagerade personer i närheten av föreningen, hela 34% av de svarande anser detta. Detta kan kopplas ihop och förklaras med det som diskuterats ovan dock framgår det inte om de här personerna som är engagerade i föreningen är ideella arbetare, troligtvis är inte alla det då majoriteten av respondenterna har uppgett att det finns en brist på ideella arbetare. 20% av de svarande ser en möjlighet i att det är lätt att få tider i de hallar som ligger i närheten av föreningen och 19% anser att svårigheten att få tider i hallar som ligger i närheten av föreningen är ett hot. Förklaringen till att det även här är relativt liknande siffror på båda sidorna går att hitta i det RF (2013) pratar om angående att tillväxten är ojämnt fördelad, de stora städerna drabbas av förtätning vilket leder till att hallarna måste byggas i ytterområden vilket det går att tänka sig har drabbat de 19% som angett detta som ett hot mot verksamheten. Detta menar RF (2013) kan begränsa ungdomars möjlighet till idrott då det verkar som att flera föredrar att idrotta i sitt närområde. Efter en uppföljning går det att se att 13 av 46 (28%) av föreningarna i de större kommunerna har angett att det är lätt att få tider jämfört med 5 av 9 (56%) hos föreningarna i de mindre kommunerna. Av föreningarna i de större kommunerna har 12 av 46 (26%) angett det är svårt att få tider jämfört med 2 av 9 (22%) hos föreningarna i de mindre kommunerna. Detta visar på att ovanstående förklaring skulle kunna vara en faktor som spelar in, då det verkar som att föreningar i de större kommunerna har svårare att få tider i hallar som ligger i närheten av verksamheten.

4.2.4 Minskat ekonomiskt stöd från kommunen det främsta hotet

Gästriklands idrottsföreningar anser att minskat ekonomiskt stöd från kommunen är det största hotet, (35%) av de svarande anser att detta är hot. Det går att se att 5 av 9 (56%) föreningar i de mindre kommunerna har angett detta som ett hot och att 20 av 46 (43%) av föreningarna i de större kommunerna angett detta som ett hot, detta visar på att rädslan för ett minskat stöd från kommunen är relativt utbrett både vad gällande stora och små kommuner. Den främsta orsaken till att kommunerna skulle skära ner på det kontanta stödet till idrotten är ökade kostnader inom vården som skulle kunna skapas av en ökad medelålder i kommunerna, denna demografiska förändring har beskrivits ovan. Detta är inget som idrottsföreningarna kan påverka direkt utan något som kan vara bra att vara medveten om för att kunna jobba på de fronter som går att påverka. Det näst största hotet som föreningarna angivet är konkurrens från andra idrotter (31%), något som de har möjlighet att påverka genom dialog. En förening beskriver att individstyrda verksamheter drar till sig ungdomar i allt större utsträckning, detta är enligt Kirkegaard (2010) frukten av kommersialiseringens intåg inom idrott där det idag finns möjlighet för individen att hoppa mellan olika träningsformer jämfört med att idrotta i en idrottsförening där det oftast är aktivitet som gäller, dock verkar detta vara i en liten utsträckning för föreningarna i Gästrikland (8%). Ett större hot är konkurrensen från andra idrotter och då främst att sommar- och vinteridrotter krockar med varandra, detta är något som föreningarna behöver jobba med och med tanke på att 16% av respondenterna har angett samarbete med andra idrotter och 24% angett samarbete med skolor som en möjlighet bör det finnas kunskap om hur ett samarbete ska arrangeras, om ett samarbete inte redan existerar finns goda möjligheter att starta ett genom bland annat idrottslyftet (RF 2013).

4.2.5 Utnyttjar Gästriklands idrottsföreningar den rekryteringspotential som finns?

I introduktionen presenterades mångfald, jämställdhet, rekrytering av äldre och samarbete med skolor och andra idrotter som fyra viktiga punkter för att möta förändringarna som sker. När resultatet studeras går det att se att jämställdhet är det som ligger högst upp på styrkor 21%, samtidigt anger enbart 10% av respondenterna att jämställdhet är en svaghet vilket är positivt. Det går att diskutera om resultatet är representativt då det inte finns någon kontroll på hur många män respektive kvinnor som har svarat på frågan, hypotetiskt skulle en grupp kunna vara överrepresenterade och det är rimligt att tänka sig att dessa grupper upplever jämställdhet olika vilket är viktigt att ha i beaktande när resultatet tolkas.

Wahl, Holgersson, Höök och Linghag (2000) stödjer detta genom att mena att de uppfattningar som de inblandade har om jämställdhetsarbete har stor betydelse för utvecklingen och att olika uppfattningar om jämställdhet kan förekomma och att detta påverkar utvecklingen. Mångfald är den styrka som angetts näst minst gånger (15%) vilket måste anses som ett problem, detta uppgavs också minst gånger som en svaghet (15%) vilket kan bero på okunskap om hur viktig denna punkt är för idrottsföreningarna. Fägerlind (2012) menar att arbetet med mångfald går hand i hand med arbetet med jämställdhet inom organisationerna, arbetet med mångfald ligger en bit efter arbetet med jämställdhet. Dock finns möjligheterna för organisationerna att jobba på samma vis med mångfald som med jämställdhet då mycket av arbetet ligger i att ändra de existerande normerna som är rotade i organisationen (ibid.). Föreningarna visar på att de finns få ledare som är 65 plus (9%), att rekrytera äldre är en potentiell lösning på problemet med ideella ledare. 24% angav samarbete med skolor som en möjlighet vilket var den näst största möjligheten som föreningarna såg, 16% angav att samarbete med idrotter är en möjlighet detta var den näst minsta och visar på att samarbetet med skolor har hunnit längre. Dessa två frågor ställdes under kategorien möjligheter vilket gör att de ej kan jämföras med de ovanstående som ställdes under kategorien styrkor.

4.3 Metoddiskussion

4.3.1 Bortfallsanalys

Det finns två typer av bortfall externt och internt. Hassmén och Hassmén (2008) menar att externt bortfall handlar om att respondenten ej vill eller kan svara på enkäten, som tidigare nämnt skickades enkäten ut till 220 stycken, 55 svarade vilket ger en svarsfrekvens på 23% vilket måste ses som relativt lågt. Svarsfrekvensen kan ha påverkats av att de öppna frågorna var jobbiga att fylla i, om studien ska göras om skulle en avvägning behöva göras om öppna frågor ska vara med i det här fallet var deras syfte att komplettera de stängda svarsalternativen och göra Studien mera levande och ge respondenten chansen att uttrycka sin åsikt i fri text. Enligt Gratton och Jones (2010) är en annan faktor att ha i beaktande att svarsfrekvensen kan ha påverkats av att respondenten tror att Studien är ett SPAM-mail som hamnat i inkorgen. Vad gällande det interna bortfallet går det att se en tydlig linje av svarsfrekvensen i enkäten, fråga två till fyra är 100 procentig medan fråga ett har en svarsfrekvens på 96%. Fråga 5, 8, 11 och 14 har en svarsfrekvens på 83%, 80%, 82% och 68%, svarsfrekvensen faller ju längre enkäten lider och som tillägg har det varit två öppna frågor mellan de här fyra frågorna som har fasta svarsalternativ.

Detta är en svaghet med studien och visar på att de öppna frågorna bör ses över tills nästa gång, samtidigt menar Hassmén och Hassmén (2008) att det kan finnas en vinning att kombinera öppna- och stängda svarsalternativ då respondenten kan uppleva att det ej finns något alternativ som passar dem bland de givna alternativen samtidigt som det kan vara svårt att tänka ut samtliga svarsalternativ vid enbart öppna frågor. Det måste gå att kontrollera att alla svarar på frågorna alternativt fyller i vet ej/kan inte besvara frågan/förstår inte frågan. Detta för att kunna förklara bortfallet på ett utförligare sätt.

4.3.2 Urval

Som det tidigare har beskrivits i metodavsnittet var målpopulationen för denna studie Gästriklands idrottsföreningar och dess ordföranden och ett bekvämlighetsurval tillämpades för att nå ut till den valda populationen, det går också att hävda att urvalet har gjorts utifrån tillgänglig population som enligt Hassmén och Hassmén (2008) innebär att författaren har valt den grupp som är tillgänglig snarare än den som var målpopulationen. I detta fallet skulle det innebära att målpopulationen var Gästriklands Idrottsföreningar och dess ordföranden medan den population som undersöks egentligen var de ordföranden i Gästrikland som fanns registrerade hos IdrottOnline. Vilket gör att urvalet blev en mix av både bekvämlighetsurval och tillgänglig population. En annan svaghet med urvalet är att de större kommunerna är överrepresenterade med 46 föreningar och de mindre kommunerna är underrepresenterade med 9 föreningar. Att det är flera representanter från en grupp kan göra att spridningen på deras svar ej blir lika koncentrerade som från den gruppen som är underrepresenterade. Detta gör att skillnaderna i resultatet inte får tas som någon sanning utan det enbart visar på att det finns vissa mönster och tendenser som är intressanta. En annan svaghet är att det ej går att kontrollera om det är ordförandena som har svarat på enkäten, för att med säkerhet kontrollera detta skulle telefonintervjuer tillämpas och personen i fråga skulle bli uppringd för att säkerställa att det var rätt person, detta har inte uppnåtts och måste ses som en svaghet.

4.3.3 Mätinstrumentet

För att utföra studien användes en webbaserad enkät. Enligt Gratton och Jones (2010) finns det både för- och nackdelar med detta, fördelarna är att det är möjligt att nå en ökad population genom internet, den ger generellt högre svarsfrekvens än enkäter som skickas ut via brev samt att det går snabbare att analysera och skicka ut en webbenkät.

Enligt Gratton och Jones (2010) måste frågorna i en enkät vara tillräckligt tydliga för alla de som svarar på enkäten då möjligheten för respondenterna att fråga om de inte förstår inte existerar, Bryman (2011) bekräftar detta problem genom att beskriva att möjligheten att ställa komplexa frågor och följdfrågor saknas. Detta är något som kan ha påverkat svaren i denna undersökning och då främst hos de öppna svarsalternativen, en del respondenter har tolkat frågan som att de till exempel skulle önska en styrka och en möjlighet som föreningen hade på fråga 6 och 12 vilket gör att en del av de svaren ej är i linje med det som efterfrågades. Detta förekommer också på frågorna 9 och 15 dock ej i samma utsträckning. Dessa svar ska därför tolkas med försiktighet och hade troligtvis inte blivit desamma om en kvalitativ metod genom intervjuer tillämpats då det hade varit möjligt att tydligare förklara frågans syfte för respondenten.

4.3.4 Reliabilitet och validitet

Hassmén och Hassmén (2008) menar att instruktionerna bör ges på samma sätt varje gång för att öka reliabiliteten, detta är något som är positivt med studien då författarens informationsbrev endast kan läsas på ett sätt och därför kan författarens humör eller tonläge påverka respondenten varken positivt eller negativt. Innehållsvaliditeten som enligt Hassmén och Hassmén (2008) handlar om huruvida ett tests innehåll är relevant och representativt för det som ska mätas, det går att säga att det finns en viss mått av innehållsvaliditet i denna studie då frågorna om trenderna är ställda utifrån beprövat material från RF. Enligt Hassmén och Hassmén (2008) kan validiteten öka om problemet som undersöks är relevant även utanför studien, detta är positivt med studien då RF (2013) pekar på att dessa samhällsförändringar som studien innefattar kan komma att påverka människor både ur socioekonomiska perspektiv och bostadsbrist i storstäderna. Då mätinstrumentet ej är väl använt och frågorna konstruerade av författaren minskar validiteten Bryman (2011). För att säkerställa validiteten skulle ett mätinstrument som är testat för hög validitet användas. Följande faktorer har påverkat reliabiliteten negativt i studien. Hassmén och Hassmén (2008) menar att det skapas en risk för låg reliabilitet om två eller flera personer utför en subjektiv bedömning, detta kan ske om enkäten har bristfälliga riktlinjer, vilket leder till att respondenten skapar sina egna ramar för vad de ska svara. Under de öppna svarsalternativen i denna studie uppstår detta problem, fråga sex är ett bra exempel där respondenterna har tolkat frågan som att de ska önska vilka styrkor föreningen besatt istället för att ange styrkor som de anser sig ha men saknar i de fasta svarsalternativen. Detta uppstår även på fråga 12 men inte i lika stor utsträckning. Dessa feltolkningar av frågorna påverkar reliabiliteten och validiteten negativt.

Hassmén och Hassmén (2008) menar också att deltagarna medvetet eller omedvetet kan påverka resultatet, brist på sömn och bråk med sambon eller stress är ett par exempel på faktorer som kan påverka svaren. I det här fallet går det att tänka sig att respondenterna spär på när de svarar positivt eller negativt antingen för att framstå i bra dager eller att de ser enkäten som en chans att visa på bristen på ideella ledare för att få hjälp. Varken reliabiliteten eller validiteten i denna studie kan anses som särskilt hög då delar av de öppna svarsalternativen har misstolkats, det är därför inte rimligt att tro att svaren skulle bli densamma om de öppna frågorna ställdes igen, att mätinstrumentet inte är testat för validitet är också en svaghet då det inte säkert går att säga att studien har mäter det den avser att mäta. Om studien ska göras om bör det göras test för att säkerställa både validitet och reliabilitet.

4.3.5 Källkritik

Då ämnet är relativt nytt är det enbart studien RF (2013) som ligger till grund för hur trenderna specifikt påverkar idrottsföreningar, vilket gör att det till dags dato finns lite som säger emot det RF tagit fram och det saknas därmed en debatt kring om detta överhuvudtaget påverkar föreningarna och hur detta ska bekämpas på effektivaste sätt. Studien från RF är ej specifik utan ger enbart en generell bild över hur det ser ut i samhället, den bilden baserades på omvärldsanalyser gjorda av experter som anlitas specifikt för detta ändamål. Svagheter med detta är att det enbart är ett begränsat antal personer som har varit med och tyckt om hur detta påverkar föreningarna, det har ej gjorts någon datainsamling för att involvera vad flera tycker, det saknas också platsspecifik forskning som ger en koncentrerad bild över en liten del av landet. Det finns däremot mycket forskning gjord som visar på betydelsen av samhällets stöd till idrotten och ideellt arbete, det finns också forskning som stödjer förslagen som RF lägger fram på hur dessa trender kan motverkas på bästa sätt.

4.3.6 Design

Andersson (2006) menar att nackdelen med att göra en tvärsnittsstudie är att det är svårt att fastslå kausalitet då orsak och verkan inte skiljs åt. Studien kan enbart visa på en ögonblicksbild över vilka mönster och tendenser det finns i relationen mellan kommersialisering, de demografiska förändringarna och föreningarnas upplevda styrkor, svagheter, hot och möjligheter det går inte att fastslå att detta är orsaken då studien saknar kausalitet. Andersson (2006) föreslår fallkontrollstudie eller kohortstudie för att fastslå eventuella orsakssamband, något som är att ta i beaktande i framtida forskning.

5.0 Förslag till fortsatt forskning

En stor kunskapslucka som finns att fylla är en studie som innefattar trenderna individualisering och förändrade kommunikationsmönster som är de två andra trenderna som RF tagit fram under projektet framtidens förening. För att detta pussel ska kunna bli komplett krävs det att dessa pusselbitar tillsätts.

6.0 Slutsats

Det finns mönster som tyder på att kommersialiseringen inte påverkar Gästriklands idrottsföreningar i någon större utsträckning, 16% av respondenterna uppger att de känner av konkurrens från idrottsliknande verksamheter i konkurrensen om ledare och utövare, det verkar som att detta i dagsläget inte är ett utbrett hot mot föreningarna. Föreningarna i de mindre kommunerna upplever att de har gott om barn och ungdomar i sin verksamhet, vilket är positivt. Det finns mönster som tyder på att den demografiska trenden angående att barn och ungdomar väljer att flytta från de mindre kommunerna inte är ett hot mot dessa föreningar, det finns skillnader mellan föreningarna i de mindre och större kommunerna i detta avseende där föreningarna i de mindre kommunerna upplever att de har flera barn och ungdomar, trots detta går det att se att majoriteten av föreningarna i studien inte verkar ha någon brist på barn och ungdomar. Detta är positivt då en minskning av barn och ungdomar potentiellt skulle kunna vara starten till en reducering av det kontanta stödet till idrottsföreningarna då ett minskat ekonomiskt stöd från kommunerna är angivet som det största hotet är detta av yttersta vikt. En återkoppling till problemformuleringen säger att den ökade kommersialiseringen inom idrotten och demografiska svängningar hotar det ideella ledarskapet och samhällets stöd till idrotten genom kommunernas kontanta stöd, dessa två är viktiga byggstenar för att fortsatt kunna erbjuda alla idrott till en rimlig kostnad. Sammantaget råder det brist på ideella ledare och föreningarna ser ett minskat ekonomiskt stöd från kommunerna som det största hotet, detta kan tyda på att de är beroende av kontant stöd från respektive kommun för att kunna överleva. Dessa två parametrar tillsammans med mycket annat måste fungera för att Gästriklands idrottsföreningar ska kunna leva upp till det *idrotten vill* och därmed kunna erbjuda alla idrott till en rimlig kostnad. Det går att se tydligare mönster mellan demografiska förändringar och styrkor, svagheter, hot och möjligheter än kommersialisering, det går dock inte att säga att kausalitet råder mellan de undersökta variablerna utan detta är enbart förklaringar utifrån resultatet kopplat till litteraturen.

Referenslista

Litteratur

Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Gratton, C. & Jones, I. (2010). Research methods for sports studies. (2nd ed.) London: Routledge.

Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder. (1. uppl.) Stockholm: SISU idrottsböcker.

Hvenmark, J. (2012). Är idrott nyttigt?: en antologi om idrott och samhällsnytta. (1. uppl.) Stockholm: SISU idrottsböcker.

Lindroth, J. (2012). Idrott under 5000 år [Elektronisk resurs]. SISU Idrottsböcker.

Wijkström, F. (red.) (2012). Civilsamhället i samhällskontraktet: en antologi om vad som står på spel. (1. uppl.) [Stockholm]: European Civil Society Press.

Holgersson, C., Wahl, A., Höök, P. & Linghag, S. (red.) (2011). Det ordnar sig: teorier om organisation och kön. (2., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Fägerlind, G. (2012). Mångfald i praktiken: handbok för verksamhetsutveckling. (2. uppl.) Malmö: Liber.

Internetkällor

Riksidrottsförbundet (2014) fakta och argument inför valrörelsen

http://www.svenskidrott.se/ImageVaultFiles/id_47233/cf_394/Fakta_och_argument_-_samlad.PDF
(2015-14-5)

Riksidrottsförbundet (2013) Framtidens idrottsförening, slutrapport

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33841/cf_394/Framtidens_idrottsforening_slutrapport.PDF
(2015-10-2)

Riksidrottsförbundet (2009) Idrotten vill

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_32925/cf_394/IdrottenVill_2009_Webbversion.PDF
(2015-2-3)

Herngren (u.å.) Framtidens idrottsförening 2020

http://www.sisuidrottsutbildarna.se/ImageVaultFiles/id_33648/cf_394/Kairos_Framtidens_f-rening.PDF
(2015-4-6)

Riksidrottsförbundet (u.å.) Definition på vad Gästriklands idrottsförbund är

<http://www.rf.se/Distrikt/GastriklandsIdrottsforbund>

(2015-3-23)

Riksidrottsförbundet (u.å.) Definition på vad Riksidrottsförbundet är

<http://www.rf.se>

(2015-3-23)

Svenskidrott (u.å.) Definition på LOK-stöd

<http://www.svenskidrott.se/Ekonomisktstod/LOK-stod/>

(2015-3-24)

Riksidrottsförbundet (2011) Kommun studie

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33843/cf_394/RF_kommunundersokning_2011.PDF

(2015-3-23)

Riksidrottsförbundet (2014) Kommunstudie

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_50587/cf_394/Rapport_-_Riksidrottsf-rbundet_kommunundersokning_.PDF

(2015-3-27)

Riksidrottsförbundet (2011) Kommunstudie

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33843/cf_394/RF_kommunundersokning_2011.PDF

(2015-3-23)

Riksidrottsförbundet (2005) Kommunstudie

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_29188/cf_394/kommunernas_stod_till_idrotten.PDF

(2015-3-23)

Kirkegaard (2010) Fitness kultur mellan förening och företag

<http://www.idan.dk/vidensbank/downloads/sundhed-for-millioner-delrapport-5-fitnesskultur-mellem-forening-og-forretning/ee49663a-e77f-4f25-99c2-9e0900ac2f1c>

(2015-4-17)

Riksidrottsförbundet (2007) Frivilligt arbete inom idrotten - möjlighet och ofrånkomlighet

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33852/cf_394/Frivilligt_arbete_inom_idrotten.PDF

(2015-3-23)

Principi, Warbourton, Schippers & Di Rosa, The role of work status on european older volunteers motivation

<http://roa.sagepub.com.webproxy.student.hig.se:2048/content/35/6/710.full.pdf+html>

(2015-4-22)

Stenling & Fahlén (2009)

The order of logics in Swedish sport – feeding the hungry beast of result orientation and commercialization

<http://www.waxmann.com/index.php?>

[id=zeitschriftendetails&no_cache=1&eID=download&id_artikel=ART100447&uid=frei](http://www.waxmann.com/index.php?id=zeitschriftendetails&no_cache=1&eID=download&id_artikel=ART100447&uid=frei)

(2015-4-22)

Einarsson (2012) Ideology being governed- strategy formation in civil society

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:552338/FULLTEXT01>

(2015-4-13)

Vetenskapsrådet (Codex u.å.), forskningsetiska principer

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

(2015-20-2)

Svedberg, Von Essen och Jegermalm (2010), Svenskarnas engagemang är större än någonsin

<http://www.regeringen.se/contentassets/b3b7633f0d46406c9f865194e9637d92/svenskarnas-engagemang-ar-storre-an-nagonsin>

(2015-3-6)

Riksidrottsförbundet (2007) Effekter av samverkan mellan idrottsrörelsen i skolan i Örebro län

http://www.rf.se/ImageVaultFiles/id_33829/cf_394/samverkan__idrottsr-relsen_och_skola_orebro.PDF

(2015-3-6)

Bilaga 1

Missibrev

Jonathan Boström studerar Idrottsvetenskap på Gävle Högskola och skriver under våren sitt examensarbete.

Syftet med studien är att undersöka hur samhällstrenderna förändrad demografi och kommersialisering påverkar styrkor, svagheter, hot och möjligheter för Gästriklands idrottsföreningar. Eftersom det är ett ämne som är viktigt även för Gästriklands Idrottsförbund så hjälper vi Jonathan att förmedla enkäten.

/Gästriklands Idrottsförbund

Resultatet kommer redovisas utan att det kan kopplas till vad en specifik förening svarat. Enkäten är helt frivillig och respondenten äger rätten att när som helst avbryta enkätStudien utan att det tillför den några konsekvenser. Genom att du svarar på enkäten har du givit ditt samtycke till att delta.

Enkäten består av fyra bakgrundsfrågor med både öppna och kryssfrågor. Enkäten har som ändamål att belysa styrkor, svagheter, hot och möjligheter utifrån ett visst antal påståenden, de öppna frågorna är här begränsade till 200 tecken.

Dina åsikter är viktiga för att veta hur vi i framtiden ska kunna hjälpas åt att göra idrottsrörelsen ännu bättre!

/Jonathan Boström

ofk12jbm@hig.se

072-230 47 59

Bilaga 2

Kopia på enkäten

1. Vilken är din förening?

2. Är ni en barn- och ungdomsförening?

Ja

Nej

3. I vilken kommun ligger din förening?

Hofors kommun

Ockelbo kommun

Sandvikens kommun

Gävle kommun

4. Söker din förening LOK-stöd?

Ja

Nej

5. Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största styrkor?

Jämställdhet på ledarpositioner.

Inkludering av personer med utländsk bakgrund.

Många barn- och ungdomar som utövare i föreningen.

Många ideella ledare i föreningen.

Många äldre (65+) ledare i föreningen.

6. Jag saknar en eller flera styrkor och vill lägga till följande:

7. Beskriv kortfattat hur dessa två alternativ som du valt påverkar er förening:

8. Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största svagheter?

Ökad medelålder bland utövarna.

Ej jämställt på ledarpositioner.

Brist på personer med utländsk bakgrund som ledare.

Brist på ideella ledare.

Brist på barn- och ungdomar som utövare.

9. Jag saknar en eller flera svagheter och vill lägga till följande:

10. Beskriv kortfattat hur dessa två alternativ som du valt påverkar er förening:

11. Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största möjligheter?

Lätt att få träningstider hos de idrottsanläggningar som ligger i närheten av verksamheten.

Starkt ekonomiskt stöd från kommunen.

Anordna idrottsverksamhet i samarbete med skolor.

Samarbete med andra idrotter.

Det finns engagerade personer i närheten av föreningen.

12. Jag saknar en eller flera möjligheter och vill lägga till följande:

13. Beskriv kortfattat hur dessa två alternativ som du valt påverkar er förening:

14. Vilka två av följande alternativ ser du som föreningens största hot?

Minskat ekonomiskt stöd från kommunen.

Svårt att få träningstider hos de idrottsanläggningar som ligger i närheten av verksamheten.

Konkurrens om utövare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter.

Konkurrens om ledare från företag som annordnar idrottsliknande verksamheter.

Konkurrens från andra idrotter.

15. Jag saknar en eller flera hot och vill lägga till följande:

16. Beskriv kortfattat hur dessa två alternativ som du valt påverkar er förening:

Bilaga 3

Definition av centrala begrepp

Gästriklands idrottsförbund

Enligt RF (u.å.) är Gästriklands idrottsförbund Riksidrottsförbundets regionala organisation i

Gästrikland, deras uppdrag är att stödja, företräda och leda distriktets idrott.

Riksidrottsförbundet

Enligt Riksidrottsförbundet (u.å.) ska Riksidrottsförbundet vara svensk idrotts samlade organisation med uppgift att stödja, företräda och leda i gemensamma frågor både nationellt och internationellt.

LOK-stöd

Enligt svenskidrott (u.å.) står LOK-stöd för statligt kommunalt aktivitetsstöd och avser att stödja de idrottsföreningar som har föreningsverksamhet för barn mellan 7-25 år.

Kommunalt stöd

Enligt RF (2014) innebär det kommunala stödet ett föreningsbidrag som respektive förening kan söka hos respektive kommun, bidraget kan variera från kommun till kommun.

Större kommuner

Enligt RF (2011) definieras större kommuner som de med flera invånare än 40 000.

Mindre kommuner

Enligt RF (2011) definieras mindre kommuner som de med 10 000 invånare eller färre.